

Motion till riksdagen
2009/10:Ju415

av Annelie Enochson och Eva Johnsson (kd)

Stoppande av sexslavhandeln

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	1
Motivering.....	3
Skärp straffet för människohandel.....	4
Uppehållstillstånd och skadestånd till offren.....	5
Skärp straffen för köp av sexuella tjänster	5
Bilda opinion mot människohandel och prostitution.....	6
Slopa kravet på ”otillbörliga medel”	7
Stärk polis, tull och kustbevakning	7
Ökat bistånd och företagsutveckling till kvinnor i ursprungsländer	8
Bekämpa sexturismen	8
Nolltolerans för köp av sexuella tjänster inom internationella organisationer.....	9

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalan för köp av sexuella tjänster bör likställas med den för sexuellt utnyttjande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i de fall som sexköpet rör en människa som fallit offer för människohandel bör brottet likställas med våldtäkt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utnyttjande av barn för sexuell posering via Internet ska – med hänsyn tagen till den stora spridningen – anses grov och minimi-straffet bör höjas från böter till fängelse.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som tjänar pengar på sajter som ansluter kunder till direktsända sexshower via webbkameror ägnar sig åt en ny form av koppleri och ska lagföras därefter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka trycket inom EU för att straffbelägga köp av sexuella tjänster i EU:s ramlagstiftning mot människohandel.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på ”otillbörliga medel” slopas även för vuxna över 18 år, eftersom människohandel annars kan justeras till koppleri.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tull och polis ökade befogenheter för spaning, ingripande, utredning och straffåtgärder i kampen mot människohandel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka Europol i kampen mot människohandel och satsa på polisiärt och rättsligt samarbete mellan EU:s medlemsländer och med EU:s grannländer.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenkla möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från människohandel.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nolltolerans för köp av sexuella tjänster för biståndsanställda och militär personal som arbetar inom internationella organisationer som Sida, FN, OSSE och EU.¹

¹ Yrkande 10 hänvisat till UU.

Motivering

I hela världen köps, säljs, transporteras och hålls fyra miljoner människor fångna varje år. I Europa faller över 500 000 personer offer varje år för denna människohandel. 120 000 kvinnor och barn förs varje år in i EU från andra delar av världen för sexuellt utnyttjande. Till Sverige transporteras årligen mellan 400 och 600 kvinnor, därutöver ett okänt antal barn.

I jämförelse med andra former av organiserad brottslighet växer sexslavhandeln snabbast. Detta mönster måste brytas. Hittills gjorda lagändringar och polisiära insatser har varit otillräckliga för att stoppa sexslavhandeln och sexturismen.

I Tyskland är prostitution sedan år 2002 lagligt. Legalisering av prostitution ökar acceptansen och därmed efterfrågan på prostituerade, vilket skapar en lukrativ marknad för sexslavhandlare och ett enormt lidande för alla som faller offer för människohandeln.

Kampen mot prostitution, sexslavhandel och sexturism måste bedrivas på många fronter samtidigt. Det är lika viktigt att bekämpa den organiserade brottsligheten, som att förändra synen på prostitution och könshandel.

Med politisk vilja och handlingskraft går det att göra skillnad. Det är parlamentariker William Wilberforce (1759–1833) ett gott exempel på. Wilberforce arbetade målmedvetet för att avskaffa dåtidens handel med slavar. En månad efter William Wilberforce död den 29 juli 1833, antog det brittiska parlamentet en ny lag (The Slavery Abolition Act) som gav alla slavar i det brittiska imperiet deras frihet. Vem kunde väl då ana att det 170 år efter att denna lag antogs skulle förekomma slavhandel? Det är dags att med kraft bekämpa den nya formen av handel med människor – sexslavhandeln. Handelen med människor är ett av vårt århundrades största övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och en oacceptabel nedvärdering av människovärdet.

Skärp straffet för människohandel

Flickor och unga kvinnor utgör en majoritet av dem som faller offer för människohandel. De flesta som skeppas till Västeuropa kommer från desperata förhållanden i de före detta socialistiska öststaterna och från Asien. Många gånger vet kvinnorna inte var de befinner sig. De säljs i ett land och fraktas till ett annat. När de väl kommit till destinationslandet blir de berövade sin frihet. De fräntas sina pass, stängs in i lägenheter och tvingas till prostitution.

Människohandeln är lika välorganiserad som droghandeln, men billigare och mindre riskfylld och därför mer lukrativ. FN uppskattar att människohandeln omsätter minst sju miljarder dollar varje år.

De åtgärder som hittills vidtagits för att hejda människohandeln har varit otillräckliga. Mot den bakgrunden måste kampen intensifieras. För att stoppa sexslavhandeln krävs kraftfulla åtgärder på flera nivåer.

Fel! Okänt namn på

Eftersom människohandel generellt sett inte ger lika långa straff som exempelvis narkotikabrott har det skett en överströmning från mer riskfylld brottslighet till människohandel. Därför måste Sverige och EU kraftfullt skärpa straffen.

Sedan juli 2002 har Sverige en lag som kriminaliserar människohandel och förövarna straffas med mellan två och tio års fängelse. Med tanke på den grova kränkning av människovärdet och åsidosättandet av den fria viljan anser vi att straffsatsen måste skärpas. Vi menar att minimistraffet för människohandel för sexuella ändamål ska likställas med annan allvarlig brottslighet, som terroristbrott, mord, dråp, grov våldtäkt, grovt rån och grov mordbrand, och därför höjas från två till fyra års fängelse.

Uppehållstillstånd och skadestånd till offren

Enligt Europeiska rådets direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare ska offer för människohandel erbjudas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att de ska kunna vittna mot sina förövare. Detta är en viktig del i kampen mot människohandel och organiserad brottslighet. För brottsoffret kan det tidsbegränsade uppehållstillståndet under en rättslig process dessvärre uppfattas som ännu ett utnyttjande. Vid hemkomsten riskerar de sedan att utsättas för repressalier, bli uppsökta av ligor och förskjutas av sina familjer när de inser vad som hänt i det främmande landet.

Idag har endast de offer som samarbetar med rättsväsendet i Sverige rätt till det stöd svenska myndigheter kan ge. Vi anser att brottsoffrets grundläggande rättigheter ska tillgodoses utan att rättigheterna villkoras. Kvinnor och barn som utnyttjats som sexslavar ska alltså kunna söka och få uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller på humanitär grund. Sverige måste också förskottera skadestånd till brottsoffret i likhet med vad som gäller i merparten av EU:s medlemsländer. I många fall står brottsoffer utan det skadestånd som tilldömts dem eftersom gärningsmännen oftast visar sig sakna betalningsförmåga. För att undvika att brottsoffret åter igen får lida vill vi att staten ska förskottera brottsoffer det skadestånd som dömts ut. Det blir särskilt viktigt i de fall då brottsoffret tvingas, eller väljer, att lämna landet efter rättsprocessen.

God man förordnas för ensamkommande flyktingbarn. Vi menar att det bör gälla också för dem som utsatts för människohandel. Den gode mannen ska hjälpa offret i kontakterna med svenska myndigheter. Detta kan vara mycket komplicerat att sköta själv, särskilt med tanke på den pressade situation offret befinner sig i. IOM (International Organization for Migration) har lanserat idén med en broschyr med ett enkelt telefonnummer "hjälp linje" som offren kan ringa för att snabbt få hjälp. Denna idé har Turkiet anammat och genomfört med lyckat resultat på alla destinationsplatser in till Turkiet som färjelägen, flygplatser och andra gränsstationer. Telefonnumret är bemannat dygnet runt med kunnig personal som snabbt kan hjälpa offren för människohandel.

Skärp straffen för köp av sexuella tjänster

Sexköparen avviker inte från genomsnittsmannen när det gäller yrke, ekonomi eller civilstånd men avviker när det gäller inställningen till sexualitet och kvinnor eller, i många fall, inställningen till barn och ungdomar av bägge könen. Trots den svenska sexköplagen finns det fortfarande svenska män som tycker att det är acceptabelt att köpa sex och utnyttja kvinnor och barn. Synen på köp av sex måste förändras, dels genom dialog och debatt, dels genom skärpta straff.

För att bekämpa efterfrågan, som är grunden till all människohandel, måste det vara straffbart att köpa sexuella tjänster. Vi menar att minimistraftet i Sverige för köp av sexuella tjänster bör likställas med sexuellt utnyttjande (lägst 14 dagars fängelse, högst två år). I de fall där sexköpet rör en människa som fallit offer för människohandel ska brottet likställas med våldtäkt (lägst två år, högst sex år).

Enligt TV4:s dokumentär Drevet (20 mars 2006) säljer hundratals unga svenska kvinnor direktsända sexshower via webbkameror. Denna nya form av direktsänd posering är allvarlig inte minst eftersom det är en potentiell inkörsport till prostitution. Lagstiftningen har inte hängt med utvecklingen. Att sexuellt posera på Internet är inte förbjudet när den som poserar är över 18 år. Straffet för så kallad utnyttjande av barn för sexuell posering är emellertid böter eller fängelse i högst två år. Vi menar att utnyttjande av barn för sexuell posering via Internet ska anses grov med hänsyn tagen till den stora spridningen. Minimistraftet bör därför höjas från böter till fängelse (lägst sex månader och högst sex år).

Det är dock inte bara personer som köper sexuella tjänster via webbkameror som ska ställas inför rätta. Personer som tjänar pengar på sajter som ansluter kunder till direktsända sexshower via webbkameror är en ny form av koppleri och ska lagföras därefter (lägst 14 dagars fängelse och högst fyra år). Dessa personer är idag dock skyddade av lagen.

Bilda opinion mot människohandel och prostitution

Staten har som lagstiftare ett stort ansvar för normbildningen i ett samhälle, där alla människor har rätt att mötas med respekt. Prostitution får aldrig behandlas som ett yrke bland andra. De fysiska och psykiska skador som en prostituerad får, lämnar spår för resten av livet. Varje köp av sexuella tjänster är ett övergrepp.

Kvinnojourernas insatser måste i detta sammanhang uppmärksammas och uppvärderas. Kvinnojourerna arbetar dagligen med att fånga upp, stödja och skapa en fristad åt kvinnor som utsatts för våld. Här finns stor kunskap och erfarenhet som kan ligga till grund för utformningen av framtida stöd och hjälp. Kvinnojourerna har även en viktig roll att spela när det gäller människor som utsatts för människohandel. Genom sitt kontaktnät och samarbete kan de stödja de kvinnor som befinner sig i eller har sänts tillbaka till ursprungsländerna.

Fel! Okänt namn på

En av de största bidragande orsakerna till att det finns en marknad för människohandel är den liberala synen på prostitution. Legalisering av prostitution gör det mindre stötande att köpa sex, dessutom riskerar legalisering att locka unga och naiva människor att sälja sexuella tjänster, omedvetna om konsekvenserna. I Nederländerna har den legaliserade, reglerade och beskattade prostitutionen lett till att prostitutionen har vuxit. Det enda man lyckats att åstadkomma genom legaliseringen är ökad acceptans för sexuell exploatering.

Prostitution hör inte hemma i samhällen där man hyllar principen om alla människors lika värde. Man får aldrig tillåta en människa att köpa en annan. Sverige måste inom ramen för EU, och i andra internationella sammanhang, understryka sambandet mellan en liberal sexlagstiftning, synen på prostitution och människohandel.

År 2002 antog EU ett rambeslut angående arbetet mot människohandel som ska gälla i alla medlemsländer. I ramlagen har man straffbelagt hela kedjan: rekrytering, transport och upplåtelse av utrymmen för att hyra och sälja. Däremot har man inte straffbelagt sexkunderna. I Sverige är det förbjudet att köpa sexuella tjänster men i andra europeiska länder är det tillåtet. Vi menar att Sverige inom EU med kraft ska verka för att köp av sexuella tjänster ska kriminaliseras.

Att kriminalisera handel med sexuella tjänster och därmed bekämpa efterfrågan är absolut nödvändigt för att bekämpa människohandeln. Efterfrågans del i människohandeln måste komma till klart uttryck i EG-rätten genom att ramlagstiftningen mot människohandel kompletteras med att även kriminalisera sexköp.

Slopa kravet på ”otillbörliga medel”

Det krävs en förändring av lagstiftningen för att man ska kunna komma åt gärningsmän som misstänks för människohandel. Idag finns det ett krav på att gärningsmannen ska ha använt sig av ”otillbörliga medel”, ett krav som emellertid inte gäller vid brott mot barn under 18 år.

Kravet på ”otillbörliga medel” har medfört att åtal för människohandel i vissa fall har justerats till koppleri eftersom det inte har gått att styrka att ”otillbörliga medel” använts. Vi anser mot den bakgrunden att brottsrekvisiten för människohandel måste ses över. En möjlighet är att slopa kravet på ”otillbörliga medel” även då det gäller vuxna offer. Vidare måste kravet om frivillighet ändras till att det i lagtexten ska stå ”samtycke saknar relevans”.

Stärk polis, tull och kustbevakning

Handeln med sexslavar känner inga gränser. Därför måste polisen arbeta över nationsgränserna och utbyta information med kollegor från andra länder. Här är Europol ett effektivt samarbetsorgan, vilket resulterat i att de lyckats sätta

Fel! Okänt namn på

stopp för flera internationella ligor. Vi vill att Europols arbete stärks och att kampen mot människohandel blir dess prioriterade uppgift.

Kriminalitet frodas i rättsligt svaga länder. Särskilda satsningar på polis-samarbete och rättsligt samarbete med EU:s grannländer i öst och på Balkan är därför angelägna.

Den svenska tullen får idag inte stoppa någon som man misstänker bedriver människohandel. Tullen får heller inte tipsa polisen eftersom det innebär att människor registreras. Tullen får heller inte utreda denna typ av brottslighet, något som är tillåtet vid misstanke om narkotika- eller vapensmuggling eller smuggling av uggleägg. Det är svårt att förstå varför tullen inte skulle ha samma befogenheter när det gäller bekämpningen av människohandel som den har vid narkotikasmuggling. Tullen bör få rätt att stoppa och kvarhålla personer som misstänkts vara inblandade i människohandel.

Den fria rörligheten inom EU ökar möjligheten för människohandel, och risken för upptäckt minskar om inte motåtgärder sätts in. Människohandel kan hindras i större utsträckning om tullen kan få ökade befogenheter.

Vi menar också att pengar som misstänks härröra från människohandel enklare ska kunna frysas och efter fällande dom beslagtas.

Ökat bistånd och företagsutveckling till kvinnor i ursprungsländer

I många länder som tar emot svenskt bistånd saknar kvinnor i stor utsträckning ekonomiska tillgångar, egendom, utbildning och sjukvård. De kan dessutom vara utsatta för olika former av systematiskt våld och diskriminering. För att på allvar bekämpa sexuell exploatering krävs att bistånd i ökad omfattning riktas direkt till utsatta kvinnor i så kallade ursprungsländer för människohandel.

Bistånd riktat till kvinnor gagnar i allmänhet även barnen och effekten är därför tvåfaldig. Det finns dessutom ett flertal exempel på hur kvinnor bidrar till effektivare utveckling på flera olika plan. Enligt Världsbanken är exempelvis finansiering av utbildning för flickor och unga kvinnor den mest kostnadseffektiva investering som finns i biståndssammanhang.

För att på lång sikt minska världsfattigdomen – som är intimt sammankopplad med människohandeln – måste särskilda insatser göras för att förbättra näringslivsutvecklingen. Här kan särskilda insatser göras för att stimulera kvinnligt företagande. Det behövs ett proaktivt arbete från regeringarna i väst för att stimulera företagare från väst att satsa i ursprungsländerna och då särskilt på kvinnor. Ett nytänkande som någon form av ”joint venture” mellan biståndsorganisationer och näringslivet behövs.

Bekämpa sexturismen

Sexturismen är utbredd. På många populära semesterorter behandlas barn och kvinnor som billiga handelsvaror av både semester- och affärsresenärer.

Fel! Okänt namn på

Många som köper sexuella tjänster utomlands upplever det mer socialt accepterat att köpa en sexuell tjänst utanför landets gränser, än i Sverige. Denna företeelse måste motarbetas på olika sätt.

Det är viktigt att med information och kampanjer öka allmänhetens kunskap när det gäller sexturism. Det är även viktigt att fördjupa samarbetet med resebranschen och utöka kontakterna med berörda länders myndigheter. Men mer måste till.

I och med den nya sexualbrottslagen som trädde ikraft den 1 april 2005 togs kravet på dubbel straffbarhet bort för allvarliga sexualbrott mot barn. Detta innebär att svenskar kan dömas i Sverige för sexualbrott mot barn begångna utomlands trots att handlingen inte är olaglig i gärningslandet.

De allvarliga sexualbrott som omfattas av slopandet är bland annat våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn och grovt utnyttjande av barn för sexuell posering.

Det är bra att kravet på dubbel straffbarhet har slopats för att man i Sverige ska kunna döma för allvarliga sexualbrott mot barn utomlands. För att med kraft bekämpa den storskaliga sexturismen bör slopandet vidgas och beröra fler sexualbrott.

Nolltolerans för köp av sexuella tjänster inom internationella organisationer

Under senare år har olika skandaler uppdagats bland FN-personal. I maj 2004 rapporterade FN exempelvis om 30 fall av sexuella övergrepp bland styrkorna i Kongo-Kinshasa. I november samma år fick FN på nytt utreda anklagelser om sexuella övergrepp begångna av FN-soldater och civil personal i Kongo-Kinshasa. Denna gång var det 150 fall som rörde pedofili, våldtäkt och prostitution. Strikta och stränga regler måste gälla för biståndsanställda och FN-personal. Nolltolerans mot köp av sexuella tjänster för biståndsarbetare och militär personal måste införas och efterföljas (i enighet med förslaget som slopandet av dubbel straffbarhet för sexualbrott).

Tyvärr har det visat sig att även politiker inom organisationer som exempelvis OSCE köper sex när de är ute på olika missioner. Detta är absolut inte acceptabelt och är värt att uppmärksammas.

Stockholm den 6 oktober 2009

Annelie Enochson (kd)

Eva Johnsson (kd)